

ՆՈՐ ՌԴԱՐ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Գ/Ն 20 Փարս

Բ. ՏՅՈՒ 9 ԹՐԵՐԻՆԻ ՍՄՆԻ

ՆՐԵՔՇԱՐԹԻ 9 ՆՈՅՆՄԱՐԻ 1876

Ն. Տ. ՆՈՅՆՄԱՐԻ 21 Թ.Ի. 1893

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՔ Է

Քօնֆէրանսին Պօլսոյ մէջ գտնուող մարտերէնքը որոշուած է և Օսմ. կառավարութիւնն ալ զայդ ընդունած է :

Ինչ պաշտօն ունի այս գօնէքանքը որոշ ներկայացուցիչ բոլոր կառավարութիւնք երկարատեան հաւասարութիւն խնդրեցին . — այս քօնֆէրանսին պաշտօնը ամբողջապէս չը գիտենք, բայց սա գիտենք թէ ՅԵՐԳԱՆՆԱԳՐՈՒԹԻԱՆ այն յօդուածը որ կը տրամադրէր թէ Օսմ. ներքին գործոց չը պիտի միջամտեն երաշխաւոր տէրութիւնք պիտի վերաքննուի և մինչև մէկ աստիճան ըստ սկզբան մեր ներքին գործոց միջամտելու իրաւունք պիտի ունենա երաշխաւոր տէրութիւնք :

Օսմ. կառավարութիւնը այս միջամտութեան իրաւունքը ըսկիզբէն ի վեր մերժեց և տալիս չը կայ թէ դարձեալ պիտի մերժէ, սակայն երբ երաշխաւոր տէրութեանց ամբողջութիւնը այդ մերժման դէմ գայ՝ ինչ պիտի ըլլայ հետևանքը, ոչ ոք կրնայ գուշակել զայս . միայն թէ՛ սա գիտնալ պէտք է թէ Եւրոպայի միջամտելու համար ստանալ ուղած իրաւունքը Սլաւոց կամ Պալիարաց մասին է միայն . ընդհանուր չէ, սակէ կը հետևի թէ եթէ այսօր այդ իրաւունքը արուի Եւրոպայի վաղը որ և է բժանիւրական պատճառաւ մը՝ նամանաւանդ Եւրոպա ապագային մէջ խառնաշփոթ վիճակ մը ունենալուն պէս՝ այդ մասնաւոր միջամտու-

թիւնը անշուշտ պիտի սկսի . կը բաւէ որ Սլաւներուն կամ Պալիարներուն ձեռքի տակէ հրահանգ արուի թէ՛ մեր վիճակնուս դոհ չենք աղաղակեն : Այսպիսի գէտքի մը առջեւ մանաւանդ երբ Եւրոպա դրաղեալ ըլլայ իր ներքին չփոթութիւններովը՝ ո՛վ պիտի վճռէ թէ իրաւունք ունի միջամտելու կամ չունի . — տարակոյտ չը կայ թէ ասանկ գէտքի մը առջեւ զօրութիւն պէտք է :

Արդ ո՛ր կողմ դառնանք հարկ անհրաժեշտ կը տեսնուի ընդհանուր զօրութիւն գոյացնելու . իրաւ է թէ զինուորական զօրութիւն ունինք, սակայն մեր ըսածը զինուորական զօրութիւն չէ, բարոյական զօրութիւն է . այս ալ ուրիշ բանով չը կրնար գոյանալ բայց եթէ ընդհանուր բարեկարգութեամբ :

Այս տեսութեամբ է որ տէրութիւնը միշտ ընդհանուր բարեկարգութիւն կուգէ . սակայն Եւրոպա թերեւ ճշման տակ մինչև հիմայ մասնաւորէն ընդհանուրի չելաւ :

Տէրութիւնը այս ընդհանուր բարեկարգութիւնը որ կուգէ՝ իր կռիւնով փաստն է տակաւին իր հայրական իրաւունքը միայն, բայց ո՛ր է ընդհանուր բարեկարգութիւն խնդրող քրիստոնեայն, որ մէկ կողմէն Սլաւոց առթիւ ապագային տեղի ունենալիք մասնաւոր միջամտութիւնը արդիւրի ընդհանուր բարեկարգութիւն խնդրող մեծամասնութեան առջև և միւս կողմէն բարեկարգութիւնն ընդհանուր ըլլալով բարոյական ընդհանուր զօրութիւն գոյանայ, և բացառիկ չնորհաց երեսն՝

այդ չնորհին չարժանացող հաւատարմութեանց արտունջը դադրի :

Այս խնդրոյն ընելիք մարմինը Հայն է և անոր ձայնը անշուշտ ընել պիտի ըլլայ, զի անկեղծ է . զի օտարին դրդմամբ չը չէ :

Եթէ Հայն աշխարհիս երեսը երբէք կուգէ քաղաքական նըշանակութիւն մը ունենալ իբրեւ պատմական, հին, ուսումնասէր, աշխատասէր և յառաջդիմական ազգ մը՝ հիմայ է ժամանակը ինքզինք ճանչցնելուն . հիմայ է իբրեւ տղայ լաւուն և սղբալուն վերջ տալով իբրեւ Տաճկաստանի մէկ կարեւոր և քաղաքական տարրը ընդհանուր բարեկարգութիւն խնդրելու :

Ըսել չենք ուղեր թէ այս ժամանակն անցնելէն վերջը բարեկարգութիւն չը պիտի տեսնենք . այս չէ նպատակնիս, այլ սա թէ՛ այս միջոցն անցնելէն վերջը՝ վիճակնիս ալ աւելի պիտի ծանրանայ, զի Սլաւն ու Պալիարը պիտի ծաղրէ Հայն իբրեւ անպիտան մարմին մը բացառիկ չնորհի չարժանաւուն : Մնկէ ետքը երբ որ և է անգամ գանդատ յայտնենք մեր վիճակէն՝ անպիտաններ, դուք գերի էք պիտի ըսեն մեզ . շատ պիտի ցաւինք, բայց ցաւերնիս բարոյական արձագանք չը պիտի գտնէ, զի ընդհանուր բարեկարգութիւն խնդրելու պատեհ ժամն անցուցինք :

Ինչ կրնէ արդեօք վարչութիւնը այս ամենակարեւոր ժամանակին մէջ . քանի՞ դրութիւն արդեօք ներկայացուց Բ, Դրան բարեկարգութիւնն ընդհանուր

խնդրելու . — եթէ մեր գիտցած վարչութիւնն է՝ տակաւին չարժում մը ըած չէ՛, այլ իր տեղը նստած՝ ազգին քաղաքական վիճակին վրայ աչք մը նետած չունի :

Մենք չենք ըսեր թէ վարչութիւնը դանդաղ յայտնէ տէրութեան դէմ այսպիսի ժամանակին մը մէջ, այլ սա կրնենք թէ՛ որովհետեւ Օսմ. կառավարութիւնը ընդհանուր բարեկարգութիւնը քաղաքական կարօտ ըլլալը կը խոստովանի՝ Հայոց ազգն ալ պէտք է իբրեւ ազգ և քրիստոնեայ ընդհանուր բարեկարգութեան իր ալ մեծ կարօտութիւնն յայտարարէ պաշտօնապէս :

Եւ ինչ կը կարծէք, միթէ այսպիսի խնդիր մը առանց պատասխանի կը մնայ, կրնայ Եւրոպա յայտարարէր պաշտօնապէս թէ՛ եթէ բարեկարգութիւն կուգէ՝ ուրեմն ապստամբեցէք . — այսպիսի յայտարարութիւն մը անկարելի է, սակայն չը լացող տղուն ալ կաթ չը տրուիլը անուրանալի է :

Բւստի հարկ է որ ընդհանուր բարեկարգութիւն խնդրենք օրինաւոր միջոցներով :

Բեքուպիք Տրանսէզ հետեւեալ խորհրդաքութիւնը կընէ քօնֆէրանսի վրայ :

«Եւստիստոս նոյեյիլ Կ. Պօլսոյ մէջ գումարուելիք քօնֆէրանսի մէջ՝ անուամբ Անգղիոյ, իսկ արդեամբ Բուսիոյ առաջարկութիւնները մտածողութեան պիտի առնուին : Ասոր համար այս առաջարկութեանց նկատմամբ ասկից առաջ ըրած խոր-

հրդեհածութեանցս վրայ հե-
տեւեաններն ալ կաւեցնենք :

«Առաջարկութեանց մէկն է,
Պօսնայ, Հէրսէք և Պուլկարիս-
թան առանձնաշնորհեալ կա-
ռավարութիւններ ունենան,
Պակայն նախ և առաջ չի կրցինք
հասկնալ թէ առանձնաշնորհեալ
կառավարութիւն ըսելով ինչ
կրնայ հասկցուիլ: Եթէ նպա-
տակնին սոյն դաւառներն յեր-
վոյ և ասոնց նման կէս-անկախ
իշխանութեանց վերածել է, ա-
սոր ասկէ առաջ յիշած խել մը
անտեղութիւններէն զատ՝ սա
անտեղութիւնը ևս ունի որ՝
բումէլի միւս Գոյն և Սընա-
վուս բնակիչ ունեցող դաւառ-
ներն ալ պիտի պահանջեն որ
նմանօրինակ իշխանութեանց վե-
րածուին. և երբ այս ալ տեղի
ունենայ՝ Օսմ. կառավարու-
թեան ձեռք բումէլի մէջ ինչ
մնացած պիտի ըլլայ. հետե-
ւաբար Օսմ. կառավարութեան
ամբողջութիւնը ինչպէս պիտի
կրնայ ապահովեալ մնալ:

«Երկրորդ առաջարկութիւն-
թիւնն է՝ Քրիստոնէից կրօնա-
կան ազատութիւնը. ասոր ալ
ինչ ըսել ըլլալը չը կրցինք հաս-
կընալ. ինչ իր մը որ՝ անցեա-
լէն բնաւ որ և է արձանագ-
րութիւն չունի. ասոր ազատ
ձգել ինչ ըսել է: Օսմ. կայս-
րութեան մէջ Քրիստոնէից ներ-
քին գործողը միջամտութիւն
չեղած ըլլալը ամենուն յայտնի
է: Բ. Դուռը, եթէ օրինակի
համար Հասունի խնդրոյն մի-
ջամտած է՝ անոր քաղաքական
կողմին է ըրած միջամտութիւ-
նը:

«Երրորդ առաջարկութիւնն
է՝ մահմետականաց քրիստոնէից
հետ՝ օրինաց և քաղաքային ի-
րաւանց առջև հաւասար բռն-
նուիլը:

«Յիւրաւի այս խնդիրը արե-
ւելքին յառաջդիմութեանը էն
կարեւոր խնդիրն է:

«Թէ այս և թէ չորրորդ խն-
դիրը՝ որ է արոց թեթեւաւն և
հիմնական կարգադրութեան մը
վերածելը՝ Բ. Դուռը պէտք է
ընդունի, որովհետեւ տուրքերը
ծանր և հաւաքման եղանակը
լաւ չըլլալէն՝ երկրին զարգա-
ցումը նուազելուն պէս՝ դան-
ձին վնաս կրելիքը անտարա-
կուսելի է:

Բուսիոյ բերանը համար-
ուած Նոր լրագիրը՝ որ առիթ
չը փախցնէր թիւրքիոյ դէմ
յարձակելու՝ այս անգամ խոս-

տացեալ սահմանադրութեան
քրիստոնէից պահանջումները
գոհացնելու անբաւական և ար-
դարութեան ասկաւին անդոր-
ծադրելի ըլլալն հաստատելու
համար երկու ապացոյց մէջ կը
բերէ, ասոնց երկուքին ալ պա-
տասխան կուտայ իթթիհատ:

Նոր առաջնոյն ապացոյցը ը-
լալու համար կըսէ՝

«Ահա ասիկ Տաճկաստանի
երեսօրինան ժողովոյն ապագա-
յին մէջ ունենալիք վիճակը՝ Կ.
Պօլսոյ մէջ հրատարակեալ Հա-
զքէթ անուն թերթին հետե-
ւալ պարբերութեան կրնայ
հասկցուիլ: Այս թերթը պաշ-
տօնական է, որ կը պատասխա-
նէ սահմանադրութեան հակա-
ռակ առարկութիւն հանդիս-
րուն սապէս՝

«Ընդհանուր ժողովը իսլամ
ազգին յատուկ է թէ և՛ սա-
կայն հոն քրիստոնեաներ ալ
պիտի գտնուին: Այսու հան-
դերձ հետեւեալ խորհրդածու-
թիւնը աչքէ հեռացնելու չէ:
«Նախ՝ ընդհանուր ժողովին մեծ
մասը իսլամ անդամ պիտի ու-
նենայ. երկրորդ՝ բոլոր խնդ-
րոց մեծագոյն մասով որոշում
պիտի տրուի, երրորդ՝ ընդ-
հանուր ժողովին մէջ որոշեալ
բոլոր խնդիրները՝ կառավար-
ութեան կողմէն ընտրեալ և
բոլորովին իսլամներէ բաղկաց-
եալ ժողովին վաւերացմանը
պիտի դայ և Շէրիի տրամադ-
րութիւնը ի գործ պիտի տրը-
ուի:»

Իթթիհատ կը պատասխանէ
ասոր սապէս՝

«Հաքքէթ այդ յօդուա-
ծը առանց ստուգութիւնը քնն-
նելու հրատարակած է և Նոր
իրաւունք չունի ասոր վրայ,
իրեւ ճշմարիտ դիտողութիւն
ընելու:

«Այդ յօդուածը Եւրոպա-
կան շատ մը թերթերն օրինա-
կեցին և խել մը դիտողութիւն
ներ ըրին կառավարութեան ան-
նըպատ:

«Կառավարութիւնը դեռ
որոշած չէ ընդհանուր ժողո-
վոյն մէջ որ ազգէն աւելի գըտ-
նուիլը. այլ բոսած է թէ՛ ընդ-
հանրապէս բոլոր դաւառներէն
իսլամ և մահմետական անդամ
ներ պիտի ուղէ: Այս այսպէս
ըլլալով՝ Հաքքէթի այդ ուստ
լրոյն ինչպէս հաւատ կընծայեն:

Նոր երկրորդին ապացոյց
ըլլալու համար՝ Անգղիոյ կառա-
վարութեան յատկապէս Օգոս-
տովմանէն պատժուիլ խընդ-
րուած Շէվքէթ բաշայի անպա-

տիժ մնալն ու իթթիհատի մէջ
նամակ մը հրատարակեալ իր •-
րինաւոր վարմանց համար վար-
ձատրուած ըլլալուն վրայ կը
պնդէ կըսէ:

Իթթիհատ կը պատասխանէ
թէ Շէվքէթ բաշայի վարմանց
վրայ Անգղիոյ կառավարութիւ-
նը խաբած էին Պուլկարք, սա-
կայն ստուգուած էր թէ նա իր
պաշտօնը կատարած էր և ա-
սանկ մէկը ինչպէս կրնար
պատժուիլ. ասոր այսպէս ըլլա-
լուն Անգղիոյ կառավարու-
թիւնն ալ համոզուեցաւ և իր
այդ պաշտօն պահանջման վը-
րայ չը պնդեց, ապա թէ ոչ կը
պնդէր և կը յաջողեր եթէ Շէվ-
քէթ բաշա յանցաւոր ըլլար:

Չարմանալի է արդարեւ
տեսնել թէ պաշտօնական ա-
նունը իր վրայ առնող Հազք-
էթ թերթը, իսլամեան դա-
տը այսպէս ձախողութեամբ
պաշտպանելով՝ տէրութեան
իր վրայ վստահութիւն գրաւե-
լու համար ձեռք առած ամե-
նախափուկ մէկ խնդրոյն վրայ
անվստահութիւն կը հրաւիրէ.
որու մերժման պաշտօնը իր վը-
րայ կառնու թէ և իթթիհատ՝
սակայն՝ կրնայ Եւրոպիոյ առջև
ազգեցութիւն ունենալ. պաշ-
տօնական թերթի մը գրածը
թէ և ըլլայ սուտ՝ անպաշտօն
թերթի մը հերքմամբ ջրուիլ՝
թէ և տարակոյս չունիմք որ
արտաքին գործոց պաշտօնէին
կողմէ բերանացի կերպով ջր-
ուած է Հազքէթի տուած լը-
րոյն ստուգութիւնը Եւրոպա-
կան պաշտօնատարաց առջև,
սակայն Եւրոպական մամուլ մի-
ջցաւ կրնան թշնամիք դայն ի-
րենց զէնք մը ընել, ասոր պաշ-
տօնագրով մը ջրուած չըլլալէն
զորս թիւն դտնելով:

ՆԵՐՔԻՆ

Եւրոպական թերթերը կըսեն
թէ Լեհաստանի մէջ յեղափո-
խական շարժում մը հաւանա-
կան ըլլալուն, Ռուսիոյ կառա-
վարութիւնը երկաթուղեաց մէջ
պաշտօն վարող Լեհացիներն ու
Հունգարացիներն՝ ընդ ամենը
45000 մարդ՝ 3 օրուան մէջ պաշ-
տօնաւոր հրաժարեցուցեր է և
տեղերնին Ռուս պաշտօնեայնր
կարգեր է:

Օտէսայի Անգղիական դօնս-
լօսը՝ Կ. Պօլսոյ Անգղիական
դեսպանին կը հեռագրէ թէ
Ռուսիոյ կառավարութիւնը Օ-

տէսային առջևէն դէպ ի Սէ-
վասթաթօլ և Կերճ թօրթօտէրի
զետեղեր է և վաճառական
նաւերուն վտանգ մը չը հա-
նելու համար մասնաւոր շոգե-
նաւներ յատկացուցեր է:

Կերակի դիշեր, տէրութեան
բարձրատիճան նախարարք,
Բարձր. Միտհաթ բաշային ա-
պարանքը արտաքոյ կարգի ժո-
ղով մը ըրին:

Սերտարը Էքրէմ Ապտիւլ ֆէ-
րիմ բաշա, Բում էլի երկա-
թուղիով կերակի իրիկուն Կ. Պօ-
լիս հասաւ և նախարարք՝ Նո-
րին բարձրութիւնը դիմաւորե-
լու դաջին կայարանը:

Երեկ Օդոտտավառ կայսեր
ներկայանալու պատիւն ունե-
նալով՝ շատ մեծարանօք ըն-
դունուեցաւ:

Շաբաթ օր Բ. Դուռը, Մեծ
Եպարգոսի նախագահութեանը
տակ ընդհանուր ժողով գու-
մարուելով՝ Գօնֆէրանսն ըն-
դունուելէն և անոր երեք ներ-
կայացուցիչներն ընտրուելէն
վերջը, Մեծ Եպարգոսը մէկ
քանի նախարարներով մեկտեղ
կայսերական պալատը գնաց,
ժողովին որոշումը վաւերացնել
տալու:

Բ. Շէյխ իւլ խլամ էֆէնտի
և Միտհաթ բաշա կիրակի առ-
տու կանուխ կայսերական պա-
լատը գալին և երկարատեւ
Օդոտտ. կայսեր հետ տեսնուե-
լէն վերջը Բ. Դուռը դառնա-
լով Մէճլիսի խափն ներկայ գա-
նուեցան:

Այս անգամ Հնդկաստանի
Մահմետականներէն Էլճէվայի-
պի թղթակցին միջոցաւ եռե-
սուն եւ հինգ Անգղիական լերա
հասաւ Պօլիս, ի նպատակայ-
սերական բանակին:

Կը հաստատեն թէ Սերվիա
և Ռումանիա Եւրոպիոյ քօնֆե-
րանսը կողմուելուն միջոցին, ի-
րենց կատարեալ անկախութիւ-
նը պահանջող ազերսագիր մը
պիտի մատուցանեն յիշեալ քօն-
ֆէրանսին:

Կըսեն թէ Միքայէլ և Գօնս-
թանթին մեծ դուքսերն՝ ֆի-
չէնէֆ հասնելով Օտէսայի Պէն-
տէնի և ֆիչէնէֆի մէջ ժողով-
եալ չորս բանակաց հրամանա-
տարութիւնը իրենց վրայ ա-
ռին:

Հիմակու հիմայ բանակատե-

զին՝ սոյն վերջին քաղաքին մէջն է :

Կրտսի նաեւ թէ՛ յիշեալ զինուորական արշաւանայ նպատակըն՝ թիւրքից դէմ պատերազմ հրատարակել չէ՛, այլ ըստպառնական ցոյց մը ընել. երբ բարենորոգումները՝ Պոսնիոյ, Պալիարիոյ և Հերոէքի մէջ վերջնական կերպով չի մտնեն :

Սեմինի լրագիրք պատերազմական տեսարանին վրայ հետեւեալը կը գրեն :

« Բաւարիին և Պառսանի ճամբուն վրայ մէկ կանդուկէն աւելի ձիւն կը գտնուի. ցուրտին ստատկութենէն անթիւ վիժարեալք կը մեռնին : Ռուս պաշտօնեայք և կամաւորք մեծաւ մասամբ կը մեռնին : Ճամբանները թուս կամաւորներէ, Սլոնի թափառողներէ, Պրոպ թափառողներէ, Պոսնիոյ և Գերալտիոյ պատերազմին տեսարանը թողով՝ կէս սառած տղաքներովն և տղամիւսն մէջ թափառած կնիկներովն միասեղ խոյս կուտան : Թէ զինուորականաց և թէ քաղաքականաց մէջ՝ բնդհանուր թշուառութիւն և կտարեալ անկարգութիւն կը տիրեն :

Բանակն այնչափ խանդարուած է որ՝ անուամբ միայն կընայ բանակ կոչուիլ :

Բուսիոյ դեռպան ժէնեալ ինխաթիէֆ շարաթ օր Գերմանիոյ դեռպանատունը դնաց և երկար տեսութիւն մը ունեցաւ :

Սե. ծովու բերանը գրուած թօրթիներն անցեալ շարթու փորձուելով և յաջող գտնուելով հրաման եղաւ Սե. ծովու բերանը վերէն վար թօրթիլ գլխել :

Սէ. քոնայէն կը հեռագրեն թէ յիշեալ քաղքէն կռուի միջոցին փախչող վաճառականներն ետ դառնալով առեւտուրին սկսեցին, և Օսմ. զօրքը իր պիտոյքը գտնելու ներգրութիւն չի կրեր :

Շիրայի մէջ այս օրերս խիստ շատ անանկութիւն տեղի ունեցեր է. ասոնց միայն հինգը 4 միլեօն տրախիլ բաց ունի :

Նորոգ կառուցեալ ընդհանուր հեռագրատանց վերատեսչութեան տեսուչ անուանեցաւ Հասան Ալի Էֆէնտի, նոյնպէս ընդհանուր թղթատարութեան տեսուչ անուանեցաւ Մուսթաֆա

Էֆէնտի, որ թղթատարութեան ժողովին անդամ էր :

Կը հաստատեն թէ Պաշտօնէից ժողովին և սէնատիոյն վերաբերեալ օրէնքները և կանոնները սոյն շարթուն վերջը պիտի հաստատուին :

Կերի թէ կառավարութիւնը թօր գարույի սարայք ժողովոց համար ժողովարան չը պիտի հատկացնէ :

Կրտսի թէ սոյն ժողովոց գումարմանը համար հասարակաց ուսմանց պաշտօնատունը պիտի որոշէ :

Գօնֆերանտի գումարման համար յատկացեալ չէնքը գեոորոշուած չէ :

Մնդդիոյ զինուորներն Պոլիս և կամ ատենին պէտք եղած մատակարարութիւնն ընելու պաշտօնը Մնդդիոյ Մ. Հանսօն վաճառականին յանձնուելու մասին՝ Կ. Պոլսոյ Մնդդիական դեռպանատունը հեռագիր մը ստացաւ :

Բրէնս Պիղմարք հիւանդ է եղեր :

Եւրոպական թերթերը կիւմացեն թէ Մնդդիոյ կառավարութիւնը քօնֆերանտի նախնական պայմաններուն վրայ բուսիոյ հետ համաձայնեւէն ետքը իր կողմէն անոր ներկայացուցին ընտրեց :

Սլոն ժոն Հէյ Մնդդիոյ աւմիրալը, անցեալ ուրաթ օր Հայտար բաշայի հիւանդանոցը և իսկիւտարի Սէլուիյէի զինարանը այցելութեան գնաց : Յիշեալ ամիրալին հետ միատեղ կը գտնուէին, նորին փոխանորդը, սըր Հանրի Էլիքթին ծընողքներէն երկու անձ և պուլատու բժիշկ Թամբլը պէյը :

Նաֆէլեան և Տիքքա պէյերը՝ այցելուները պատուով ընդունեցին : Սմիրալը, իւր ընկերներով Հիւանդանոցին մեծ սրահները պատեցաւ, ուր վերաւորելոց մէջ հինգ Օսմանցի զօրքեր տեսաւ որոնց քիթերը Գարատաղցիներէն կարուած էին : Ս. յա գլխաւոր զօրքերը լուսնայիններն ինչպէս անգլիական թեամբ վարուած ըլլալն պատմեցին :

Հիւանդանոցէն՝ Սմիրալը և իւր ընկերները իսկիւտարի զինուորատունը գացին. ուր բոլոր տեղերը զատ զատ քննելով,

Հալթ պէյը ամիրալին իւր յարգանքը մատուց և նորա մեկնելէն առաջ զինուորական մէկ քանի փորձեր ընել տուաւ :

Նովի-բաղարի մէջ, իսմայիլ բաշային և Շէվրի պէյին հրամանատարութեանց ներքե գտնուող Եղկարական գունդը Պոլիս վերադառնալու համար Սէլանիք հասած է :

Յիշեալ գունդը Պոլիս բերելու համար Ֆէթիհէ նաւը այսօր Սէլանիկ կը մեկնի : Նոյա պահեստի համար թաշ դըշլա զինուորատունը որոշուած է :

Հօպարթ բաշային՝ առաջին, նաւարանի ժողովոյն նախագահ Սալիմ բաշային, կայսերական նաւատորմի իւր հրամանատար Սերիֆ բաշային, իմանի նախագահ Հասան բաշային և կայսերական գործարանին վերատեսուչ Հիւսէին բաշային երկրորդ կարգի մէծիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ :

Կարնոյ կուսակալութեան հետեւալ ուրախաթիթ հեռագրքը կուղղէ Էրզնկեանի միւթէսաղքը :

Տէրթիմի քիւրտերուն դըլլաւարներէն Տէվրիշ Սիլվեյման մինչև հիմայ բնաւ կառավարութեան հնազանդած չէր. սա այս անգամ հնազանդութեան դառնալով՝ Հազիկերտի սահմանը զիս գիւնաւորեց. ուր պէտք եղած յարգանքը և ազատութիւնը մատուցի : Մարդասպան Կիւլապի աղա՝ միւս մարդասպանաց ձերբակալուելով օրինական պատիժին կրելը յանուն ընդհանուր աշխրեւութեան (քիւրտ) խնդրեց : Եւ ասոր երեսէն քիւրտերուն յարուցանելիք գիւնաւորութեանց բարձուելուն համար՝ կարծուած էն աւելի կառավարութեան օգնելիքն իմաց. և կայսերական տրոց հաւաքման ու կայսերական հրամանաց գործադրուելուն համար խօսք տուաւ. իրաւի նահանքին նկատմամբ ձեռք սուսուած կարեւոր միջոցները քրննելով՝ այս մարդասպանաց ձերբակալուելուն կառավարութեան հետ միատեղ աշխատելիքը յայտնեց, հետեւաբար շատ գոհութեամբ և շնորհակալութեամբ և կամ ըլլալը կիւմացենմ Չեր վահալութեան :

Ս. յա հեռագրէն կը հասկըցուի թէ մեծ Եպարգոսի կողմէն քիւրտերը զսպելու համար ազ-

գու և տնկեղծ հրամանագիրներ գացած է Մնատուր :

Էջմիածնայ վեհ. կաթողիկոսը Օդոստ. Սուլթանին գահակալութիւնը շնորհաւորող գիր մը զրկեց Պատրիարքարան և Պատրիարքական Փոխ. Տէր Հայրը Մեծ Եպարգոսին ներկայացուց Օդոստ. Սուլթանին մատուցուելու համար :

Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մնդդիոյ կողմէն կարգեալ քօնֆերանտի ներկայացուցիչը Պոլիս չեկած Պէրլին պիտի հանդիպի Գերմանիոյ կայսեր և բրէնս Պիղմարքի հետ տեսնուելու համար :

Լէվանդ կըսէ թէ՛ քօնֆերանտին Օսմ. ներկայացուցիչները պիտի ըլլան Սալֆէթ բաշա և Սէրվէր բաշա :

Թայմիլ խմբագրական մէկ յօդուածով քօնֆերանտին հետեւանացը վրայ խօսելով, կըսէ թէ պատերազմ ծագելը հաւանական չէ, թէ տեսնուած զինուորական պատրաստութիւնները նախապատրաստական են իրենց ձայնին լաղդեցութիւն տալու համար եւ կը հետեւյընէ թէ այն ատեն պատերազմ կը ծագի՝ երբ Աստրիա Աստրալի ծանուցագրին տակ դըրած իւր քտորագրութիւնը յետս կոչէ, որնոր հաւանականութեան խիստ հեռի է :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տէր

Դպրոցատիրաց ընկերութիւնը կը համարձակի իւր խորհին չնորհակալութիւնը մատուցանելու առ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հայրն, որ բարեհաճեցաւ պատուել իր պատկառելի ներկայութեամբը ընկերութեան կիրակնօրեայ դասախօսութիւնը և ուսանողաց ինչ ինչ տեսակ ուսմանց պարագլխուն վրայ ուսուցչաց կողմանէ տեղեկութիւններ ստացաւ և մէկ քան ուրդ ժամու չափ ունկնդրութիւն ընելէն վերջը՝ կարողութիւն և յարատեւութիւն մաղթելով մեկնեցաւ :

Ս. յա՛մ՝ այս առթիւ պատիւ ունի ընկերութիւնս՝ արդոյ հասարակութեան ծանուցանելու՝ թէ ամեն կիւրակէ օր կէս օրէն սկսեալ պատրաստ ենք Բերալի գերեզմանատան դպրոցը զիմնդաման կարգի և գլխաւորաբար գաւառացի աղջայնոց ձրիապէս դասախօսելու :

Որով մեծաբ
խորհին յարգանք
Ընկերք

ՏՕՔԹՕՐ ՄԱՐԲԵՐ

Վիեննա մէջ թէպէտ ինչո՞ւն օն պէշ սէնէ մուգատտէմ տիրւումս արմըշ վէ պիր չօդ է վրոպա խառ թախանէլէրտէ բրօվա ի թմիշ օւ լան տօթ թօր Մարքեր՝ պու տէ ֆա Պէշիք թաշտա բաշա մա հալէսինտէ բում քիլիսէսի գար շըսքնտա 4 նիւմէրօլու քէնտի խանէսինտէ հէր կիւն սաաթ 3-5է բաղարտան մաատա ֆա դիր խաթթալարա մէճճանէն պա գաճադ տըր :

Բաղար իրթէսի, չարչամպա վէ ճոււսա կիւնլէրի սաաթ 7-9ա գատար թագսիմոէ Պաթիր վիդ էճգախանէսինտէ, վէ սալը վէ բէրչէմպէ վէ ճոււսա իր թէսի կիւնլէրի Գալաթաուա վօլօտա սօդաղքնտա Բօլօնէզ էճգախանէսինտէ սաաթ 7-9ա գատար պուլունուդ հէր նէվի խաթթալարա պագաճադ տըր :

Պունտան մաատա վազքթ լարտա պալէատէ զիքր օլունան խանէսինտէ պուլունուր :

Միւսմայիլէյ յ տօթթօր, ճէրահլը վէ էպէլիք վէ բահիմ իւֆիւնէթի, գանլը վէ դուրու պասուր, սըթմա, կէօլիւս, տէրի խաթթալըղը, ֆրէնկի վէ օն տան գալմա դուլադ, պուլուն կէօլ վէ բահիմ վէ եէլլէրի նէ գատար էսիլի օլաա բէհրիզսիդ ադ վազքթ պարքնտա տէֆի տէճէք, վէ պէլ սօուդլուդ եէնի վէ էսիլի քէնտի ալէաթքնտա օն տէֆատա տէֆ իտէճէյլինի իւ լան իլլէր :

Գեկտ. 9

ՄԻՆԱՍ ԶԷՐԱԶ

ԳՐԱԿԱՆ ՅՈՐԶԵՐ

Տաղեր, ճառեր, Աւածներ, Նամակներ, Գրագատումներ, Արդօսի Խոհերը

Երկրորդ տիպ.

Արամեան տպագրութիւն

1868, 1869 և 1870 տարիներուն մէջ ազգային և օտար խընդիրներու նկատմամբ հեղինակին հրատարակած արձակ և ոտանաւոր այլ և այլ գրութեանց ընտրագոյնները կը պարունակէ։ Կը ծախուի Սրապետն Պաղտասար աղայի խանութք, զին 15 դրշ։

Գիշ օրէն պիտի հրատարակուի հեղինակին երկրորդ գործն ալ, որ է՝

Ազգային Դատարարական թիւն

ՏՕՔԹՕՐ ՃԷԼԱՆ

Մասնաւոր դարմանիչ Մընսիալիթ Գաղիական տիտի և նոյն կամ որ և է պատճառաւ ծագում առած ամբողջ ծընընդական գործարաններու վերաբերեալ հիւանդութեանց։

Ինչպէս ծանուցինք, Տօթթէօն ճէլալին թէ իւր աշակերտութեան ժամանակ և թէ վրկայեալ բժիշկ անուանուելէն վերջը մասնաւոր ուսումն քրած ըլլալը թէ Գաղիական և թէ ուրիշ որ և է տեսակ ծննդական գործարաններու վերաբերեալ հիւանդութեանց ճիւղերուն մէջ, և որուն այս մասին ունեցած ճարտարութիւնը շատերուն ծանօթ ըլլալն գիտնալով, կը ծանուցանենք Արդոյ Հասարակութեան, որ ամեն կիրակի, երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերն ժամը 6էն մինչև 10ը հիւանդներ պիտի ընդունի իւր բժնականքը որ է Բերայ Թարլապաշի ճատտէսի թիւ 117 և ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ժամը 6էն մինչև 9ը Պահճէգարու Համիտի թիւլպէին գէմի կարդը իքի գաբուլու Սինապեան վիջէն էֆիւսիլի դեղարանք թիւ 32։

ՕՐԱՑՈՅՑ

ՊԱՐԶ

1877

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Երկուշաբթի

Երեւմտ քահանայէ խաթիւղի կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով, ի զին 60 փարայ։

ՍԱՆԴՈՒԻՏ

ԴՇԽՈՅԻ ԵՒ ԿՈՒՍԻ ՀՕՐ

ՍԱՆՍՏՐԿՈՅ

Հայոց թագաւորի Արշակունւոյ վախճանն

Կամ

ԶԿՆԻ ՔՍԱՆ ԱՄԱՑ

Գրեալ

Ծեր-նին Գաբէլէ Պապիւնեան

Աշխարհաբառ ոտանաւոր գրուած չորս վարագոյրի բաժանեալ։

Կը վաճառի Կ. Պօլիս Ս. Ղ. և Եղեմեան գրատունք. Եէնի ճամբ փողոց, թիւ 8. գին 75 անթիմ։

Այս առթիւ կը ծանուցուի նաև թէ հեղինակին «սանդուկտ դժուրի եւ պատարաւ» նի անուն տետրակին գինը 1 ֆրանքի երած է։

ԱՆԹՕՆԻՆ

Հեղինակ

ԱՆԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄՍ ՈՐԴԻ

Թարգմանեց

ՕՐԻՈՐԴ ՄԱՐԻԱՄ ՅՃՆՐԱԿԱՆ

«Գամելիալարդ Տիկին» հեղինակը վերստին կը ներկայանայ Հայ Ժողովրդեան՝ «Անթօնի» Հայերէն թարգմանութեամբ, որուն մէջ իւր հօրն արժանի հեղինակ որդին մարդկային սրտի իւրաքանչիւր խաւերը մի առ մի բանալով, ընթերցողին կը թողու իմաստասիրել կնոջ և սիրոյ վրայ։ Միով բանիւ գիրք մը՝ որուն ընթերցումը որքան օգտակար այնքան ալ որտառուէ։ Կը ծախուի Եէնի—ճամբ Զիլինկիլէր ճատտէսի թիւ 8, Ս. Ղ. և Եղեմեան գրատունք, Գին 2 ֆր։

ԱՌՈՂԶԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒՄ

Փարիզի Բժշկական ակադեմիային ծրագրին համեմատ

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ

Երկրորդական և վարժապետական դպրոցներու մէջ.

Հէլէնի

ՆԵՔՏԱՐ ԺՈՐԺ

Բժիշկ և վարժապետ բնական գիտութեանց, անգամ այլի այլ գիտական ընկերութեանց, և ըն.

Թարգմանեց

Ս. ԵՄԵՔՃԵԱՆ

192 միջակ ութածալ երեսներէ բաղկացեալ համառօտ բաց ամփոփ գիրք մ'է այս, որ ամեն կարգի և հասակի մարդոց ալ հասկանալի է իւր պարզութեամբ և յստակութեամբ։ Կը վաճառի ամեն գրավաճառաց քով, Գինն է մէկ քառորդ Մէճիակէ։

Դպրոցներու համար հարկւրին տան դեղ կըլայ։

ԱՌԱԶԻՆ ՏԱՐԵՐԲ

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Թարգմանեց

ՕՐԻՈՐԴ Փ. ԳԵՈՐԳԵԱՆ

Գիրքը 128 երեսէ բաղկացեալ և 30էն աւելի պատկերներով զարդարեալ է։

Կը ծախուի Եէնի—ճամբ փողոց Զիլինկիլէր ճատտէսի թիւ 8, Ս. Ղ. և Եղեմեան գրատունք գին մէկ ֆրանք։

ԲԱՐԻԶՆ ՅԱՄԵՐԻԿԱՆ

ԳՈՐԾ Է. ԼԱՊՈՒՎԵՍԻ

Այս եղական գործին երկրորդ և վերջին հատորն ալ իւրի Տէտէեան տպարանէն հասած ըլլալով, կը գտնուի Եէնի ճամբ փողոց, Զիլինկիլէր ճատտէսի, թիւ 8, Ս. Ղ. և Եղեմեան գրատունք։

Գին 2 ֆրանք։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԷԱՆ

ՄԱՐԻՕՆ ՏՐԼՈՐՄԻ

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆ ՔԸԿԱՄ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐՓԱՆԲ

Հեղինակ

ԷՕԺԷՆ ՏՐ ՄԵՐԳՈՐԻ

Երևելի հեղինակին բոլոր եւրոպայի մէջ մեծ ընդունելութիւն գտած սոյն գործոյն Հայերէն թարգմանութեան Ա. հատորը Պօլիս հասած ըլլալով կը ծախուի Եէնի—ճամբ Զիլինկիլէր ճատտէսի թիւ 8, Ս. Ղ. և Եղեմեան գրատունք գին 2 ֆրանք։

Ամբողջ գործը 2 հատորէ պիտի բաղկանայ։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ՊԵՏՐՈՍ ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆ

Բիգա—փաշա խաճիքի 1

Վիմագրատունս պատրաստ է ամեն տեսակ այցատոմս, հասցէ և վաճառականական հաշուական խորագրեր խիստ յարգարուն ընտիր և փայլուն ձեւով չինելու դիւրագին եղանակաւ։ Վիմագրատունս կը խոստանայ իրենդիմիդ յաճախորդները կարելի եղածին չափ դո՛ւ ընել և արդէն վիմագրատան տնօրէնը ճանչցողները, բաւական է որ արուեստական ճաշակի տէր ըլլան կը վկայեն թէ ազնիւն ու գեղեցիկը կատարելապէս կըրնան գտնել։

Ուզողը ազատ է անձամբ վիմագրատունս գիւնել և ինքնին ստուգել ու համոզուելու այս ամէնուն ճշմարտութեանը։

ԽՄԲԱԳՐԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆՏՈՒ

ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍՍԵԱՆ

ԱՆՏՈՆ Յ. ՍԱՔԱՆԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍՍԵԱՆ Եւսուփեան խան վերի յարկ թիւ 7